

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η πρώτη του Βασιλικού.

Η Βασίλισσα τῆς Ἀλικαρνασσός Ἀρτεμισία ἐρωτεύεται τὸν Ἕλληνα γλύπτη Δάρδανο ποῦ αἰχμάλωτὸ ἔφερε μαζί της ἀπ' τὴ Σαλαμίνα. Ἐκεῖνος δὲν ξέρει τίποτα ἀκόμα ἀπ' τὴν ἀγάπη της κι' ἀνύποπτος δουλεύει γιὰ νὰ τελειώσῃ τὸ γρηγορότερο τὸν ἀνδριάντα της. Στὸ μεταξύ φτάνουν ὁ γέρο πατέρας του μαζί μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικιά του γυρεύοντας τον, κι' ἡ Ἀρτεμισία παίρνοντας θάρρος ἀπ' τὴν περιπέτεια αὐτὴ τοῦ ζομολογίεται τὸν ἐρωτᾷ της. Ὁ Δάρδανος τῆς ρανερώνει τότε πῶς ἄλλη γυναίκα ἀπ' τὴν ἀρραβωνιαστικιά του δὲν ἀγαπάει, ἡ Ἀρτεμισία θυμώνει, βρίσκει μιὰ περίσταση ποῦ κοιμώτανε καὶ τὸν τυφλώνει. Ὑστερότερα μετανοῶνει καὶ παίρνοντας φαρμάκι πεθαίνει ἐνῶ ὁ Δάρδανος τυφλὸς πιά ἐτοιμάζεται νὰ φύγῃ γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Αὐτὴ εἶναι ἡ «Ἀρτεμισία», δράμα σὲ τέσσερες πράξεις τοῦ Τιμ. Ἀμπελᾶ, ἔργο μὲ τὸ ὁποῖο ἔδωκε τὴν πρώτη τῆς φετεινῆς σαιζὸν τὸ Βασιλικό. Κ' ἡ ὑπόθεση αὐτὴ ποῦ καθὼς τὴ δηγηθήκαμε δὲν ἔπιασε περισσότερο ἀπὸ δεκαπέντε ἀράδες δὲν εἶναι τίποτα λιγότερο ἀπ' τὸ δράμα ποῦ ἔπιασε ὁλόκληρο τὸ Βασιλικό καὶ χρειάστηκε τρεῖς ὥρες γιὰ νὰ παιχτῆ. Δηλαδή, γιὰ νὰ μιλήσωμε παστρικώτερα, τὸ ἔργο κι' ἀφοῦ παρασταθῆ δὲ μᾶς ἀφήνει καμμιά ἐντύπωση μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι μᾶς ἀφήνει ἡ ξερὴ ἀφήγηση τῆς ὑπόθεσης. Διότι ἡ «Ἀρτεμισία» μπορεῖ νὰ εἶναι ὅ,τι θέλετε, μελέτη, ἱστορικὴ μονογραφία, ρητορικὸς λόγος, διατριβή, φιλοσοφία τετράχορος (ἀφοῦ ψέλνουνε κιόλας), ἓνα μοναχὰ δὲν εἶναι, σκηνηκὸ ἔργο, κι' ἀποροῦμε ἀλήθεια ποῦθε ξεφύτρωσε ὁ τίτλος δράμα ποῦ τοῦ κολλήσανε στὸ πρόγραμμα.

Τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ κατασκευάσμα ποῦ τὸ χαρᾶχτηρίζει ἡ μεγαλύτερη ἀμάθεια καὶ τῶν πρώτων ἀκόμα στοιχείων τῆς σκηῆς, διάλεξε τὸ Β. Θέατρο γιὰ ν' ἀρχίσῃ τίς παραστάσεις του. Στις τέσσερες ἀτέλειωτὲς πράξεις του οὔτε μιὰ αἴσθηση ἀλήθειας, οὔτε ἓνας παλμὸς ζωῆς, οὔτε μιὰ πνοὴ Τέχνης. Μοῦχλα καὶ θάνατος βασιλέβε ἀπάνω στὴ σκηνή, τόσο, ποῦ λυπότανε κανεὶς τοὺς δυστυχισμένους ἠθοποιούς, ἀναγκασμένους νὰ μεταβάλλουνται σὲ κινηματογραφικὲς εἰκόνες ἢ σὲ νεθρόσπαστα συστήματος Λασάνη. Τὰ διάφορα πρόσωπα ξελαρυγκίζονταν, μαλλιοτραβιόντουσαν, παθαίνονταν, καὶ τὸ καινὸ ἡσυχότατο τοὺς καμάρωνε χωρὶς τὴν παραμικρὴ αἰσθητικὴ ἐντύπωση. Ἀπ' τὴν ἱστορία τῆς Ἀρτεμισίας ἓνας συγγραφέας ἕσο μέτριος κι' ἂν ἦτανε, ὅση εἰλάχιστη γνώση τῆς σκηῆς κι' ἂν εἶχε, θὰ μπερσοῦσε νὰ μᾶς δώσῃ, σὲ μερικές, πραγματικὰ καὶ φυσικὰ, τραγικὲς στιγμὲς, κάποια ἐντυπωσοῦλα, κάποια αἰσθησοῦλα ζωῆς. Τέτοιο πρᾶγμα ὅμως καὶ ὁ συγκαταβατικώτερος θεατῆς δὲν μπορεῖ νὰ πῆ ὅτι τὸ αἰστανθῆκε στὴν Ἀρτεμισία, τουναντίο μάλιστα ἔλας ἠμολογοῦνε, ὅτι ἐκεῖ ποῦ ὁ συγγραφέας ἔδειξε τὴν μεγαλύτερη λαοφάδα κι' ἐπιπολαιότη εἶνε στίς, φυσικὰ, τραγικὲς αὐτὲς στιγμὲς. Πιὸ ἀψυχολόγητο, πιὸ ἀρύσικο, ἀντιτεχνικό, ψέφτικο θάνατο ἢ δὲ ματαεῖδε ἡ σκηνή. Ἀνοητότερο καλλιτέχνη ἀπ' τὸ Δάρδανο, ποῦ μπρὸς στὸ τραγικὸ πάθος μᾶς γυναίκα μιλάει σὰν ἐπαρχιώτης δημοδιδάσκαλος, δὲν ἔπλασε ποτὲ κι' ὁ χειρότερος σκηνοπλῆχτης. Ἡ Ἀρτεμισία πεθαίνει, ὁ Δάρδανος τυφλώνεται, ἓνας ἔρωας μεγάλος σπαράζει στὴ σκηνή, ζούλια, μῖσος, ἐκδίκηση, ὅλ' αὐτὰ ἀνκατεύουνται στὸ ἔργο μὲ τόση ἀφέ-

λεια, τόση ελαφρότητα, ποῦ νομίζει κανείς ὅχι ὅτι ἔχει μπροστά του θέατρο ἀληθινό, ἀλλ' ὅτι χαζεύει μπρὸς σὲ πλανόδιους θεατρίνους τοῦ κάρρου τῆς ἀποκριᾶς.

Αἰστανόμαστε ἀλήθεια βαρυσία μεγάλη νὰ μι-
λάμε γιὰ ἔργα τόσο ἀσήμαντα, ποῦ καλλήτερα ἀπὸ
καθε ἄλλη κρίση τοῦς ταιριάζει ἡ κρίση τῆς ἀδια-
φορίας καὶ τῆς σιωπῆς. Εἶναι ὅμως μερικὲς στιγ-
μές, ποῦ ἔρχεται στὸν ἄνθρωπο κάτι σὰν ἀγανα-
χτησὴ ὅταν βλέπη ἓνα ἔθνικὸ θέατρο ν' ἀγωνίζεται
μὲ χυδαία πολυτέλεια γιὰ νὰ σηκώσῃ ἔργα πρό-
στυχα καὶ τιποτένια. Ὅλη ἐκείνη ἡ χτυπητὴ λαμ-
πραδα τῆς σκηνῆς μὲ τὰ χρυσαφια, τὰ γάλαματα, τὶς
ἀκολουθίες, τὰ τραγούδια, ὅχι μόνο δὲν κατόρθωσε
νὰ παρουσιάσῃ τὸ ἔργο ἐλιγότερο ἀνόητα ἀπ' ὅ,τι
εἶταν, ἀλλὰ καὶ φανερώτερα καὶ παραστατικώτερα
ἔδειξε τὴν ἀσκημιά του καὶ τὴν ἀνοησία του. Ἡ
«Ἀρτεμισία» παίχτηκε ἀκόμη δύο φορές, τὸ ὅλον
τρεις, κι' ἀμέσως ἕστερα κλείστηκε στὸ ντουλάπι ἐν-
τελῶς γιὰ πάντα. Καὶ τώρα παρακαλοῦμε τὸν κύ-
ριο γραμματικὸ — ὅχι ὡς γραμματικὸ ἢ διερθωντῆ,
ἀλλ' ὡς γενικὸ πληρεξούσιον τοῦ θεάτρου — νὰ φω-
τίσῃ κ' ἐμᾶς τοῦς ἀφώτιστους γιὰ ποῖο σοβαρὸ καὶ
σοφὸ λόγο διάλεξε τὸ τραγικὸ αὐτὸ ἐμετυόργημα
ἐνὸς ἐρασιτέχνη σκηνοπέχτη, ποῦ δὲν ἔχει καμμιά
οὔτε τὴν παραμικρότερη φιλολογικὴ ἀξία ἐξόν ἀπ'
τὴ στενοκόρτη σοφολογικωτατωσύνη τὴν τόσο ἀπο-
κρουστικὴν γιὰ τὸ θέατρο!

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ